

Jõelähtme

VALLA LEHT

NR. 117

J A A N U A R 2 0 0 7

ERINUMBER - 15 AASTAT TAASISESEISVUST!

Marsruut: vald-külanõukogu-vald

Sussi raudtee Jägala jõe sillal

Valla kui kohaliku omavalitsusliku haldusüksuse juured ulatuvad Liivi sõja algusaastasse (1564), mil Rootsi valitsuse ajal hakkasid tekkima vallataolised moodustised – vakud. Nende mõjujõud aga ei ulatunud kuigi kaugemale, sest mõis tegi nad oma tööriistadeks.

Vallad kogukondliku omavalitsusliku üksusena said seadusliku aluse Eesti- maa kubermangus 1816. aastal kehtestatud Talurahvaseadusega. Valla kogukonnale, mis esialgu moodustus ainult ühe mõisa piirkonnas, loodi ka oma kohtuamet – vallakohus.

15. veebruaril 1866. aastal kinnitas keiser Aleksander II „Maakogukonna seaduse Baltimere kubermangudele”, mis pani kindla aluse maa kogukondlikule omavalitsusele, ja mis kehtis Eesti Vabariigis mõningate muudatustega kuni 1. maini 1937, mil hakkas kehtima uus „Val-laseadus.”

Tänase Jõelähtme valla eelkäijaks võib lugeda 1891. aastal tekkinud valda, mil kuus väikest mõisavalda: Jõelähtme, Jägala, Kostivere, Hül-gase, Kodasu ja Rummu ühinesid üheks. Jõelähtme vallaks ja esimene vallavolikogu istung toimus 19. jaanuaril 1891. aastal.

Vallavanemana tegutses Tõnu Härt ning tal oli kuus abimeest. Jõe-lähtme vallas oli 982 maksimaksjat.

1917. aastal lahutatakse Jõelähtme vallast Saunja küla ja Kodasu kogukonna maad. 1917. aastal on vallas 1694 meeshinge, kelle hulka on arvatud ka 13 naiskodanikku, kes omavad Jõelähtme vallas isiklikku või rendimaakohta, kuna neil on õigus võtta osa valimistest ning olla valitud valla juhtivorganeisse.

1. peatus - Jõelähtme vald

1919. aasta määruse kohaselt tuleb vallavalitsusel hakata isikutunnistusi välja andma, 1920. a. valitakse uus vallavolikogu, kuhu kuulub 21 liiget, 2. novembril koosolekul arutatakse vallas töötavate ettevõtete maksustamist ja kinnitatakse nende aastamaksud (näit. Jaan Saarmaki vürtspood- 700 marka, Voldemar Kuusmanni 2 paari kividega tuuleveski- 1000 marka), juulis 1924 nõustub volikogu vallamajas postagentuuri avamisega, augustis 1924. aastal arutatakse kitsarööplise raudtee ehitamist läbi Jõe-

lähtme valla maade ja tunnistatakse Tallinn-Loksa raudteeliini ehitamine hädavajalikuks, novembris 1925. a. arutatakse alkohoolsete jookide müügilubade andmist, lubatakse edasi pidada Koogi restorani.

1928. aastal remonditakse Jõe-lähtmes asuvat kivisilda, 1938. aastal pöördub volikogu Rahvusliku Jõuko-mitee poole kirjaga, milles teatab et PK "Võiekspordi" piimapunkti ja üm-bruskonna talud, kokku 20 üksust, soovivad Jõelähtmesse elektrivalguse tuua.

Seoses valdade reformiga 1938. aastal saavad 31. märtsist 1939. a. kõik senised ametnikud priiks ja 1.04.1939. a. määratakse uued amet-nikud. Vallavanemaks saab Johannes Kuuskmäe ja abideks Artur Saarma ning Jaan Toom.

Kõige varem algas talude ostmine Kostivere mõisas, kus esimesena müüdi 1875. a. Pauna talu, mille ostjaks oli Mart Mardim. Talu suurus oli 21 tiinu ja 2320 ruutsülda, ühe tiinu ostuhinnaks oli 80-120 rubla. Talumees pidi Tallinna turul müüma ca 350 kg veiseliha või 400 kg sealihä, et saada kätte ühe tiinu maa osturaha.

1912. aasta detsembris asuta-takse Jõelähtme Põllumeeste Selts, kes 1919. aasta koosolekul algatab mõtte sõjaväebaraki ostmiseks Irust Jõelähtme seltside rahvamaja tar-

vis, 1924. aasta peakoosolek tunnis-tab tarvilikuks meierei asutamise, juunis 1925 on selts tulnud toime raa-matukogu asutamisega, novembris 1934 korraldatakse koos Maanaiste seltsiga Põllumeeste päev, 1934-1935 kerkib esile uus teema – koduümbruse kaunistamine.

2. peatus - Jõelähtme küla-nõukogu

31. oktoobril 1940 teatab vallava-litsus, et vastavalt „poliitharidustöö korraldamise seadusele”, kuuluvad kõik vabahariduslikud seltsid likvideerimisele. Oma varad annavad üle Parasmäe noorteühing, Neeme Haridusselts, Jõelähtme Maanaiste selts ja Jõelähtme Põllumeeste Selts Jõelähtme Kütiseltsi aga aval-dab 06.12.1940 protesti likvideeri-mise vastu ning nende avaldusele kantakse märge: „Ei kuulu likvideerimisele, kuna poliitharidustöö korraldamise seaduse § 8 mõistes ei kuulu jahiseltsid.

31.01.1941. a. teatab Harju Maa-konna Täitevkomitee üldosakond, et on määratud ametisse Jõelähtme valla täitevkomitee isikuline koosseis järgmiselt: esimees Rammu Erik, Jüri p, asetäitja Kõva Arseni, Aleksei p. ja sekretär Taru Oskar, Juhani p.

Järgneb lk2.

Jõelähtme vald - minu kodu

Kui sa satud meie valda, varu aega, kergelt jalga. Kohti kauneid põnevaid, hulganisti leida võid.

Linna piirilt algab Loo, asutused siin on koos. Moodne ujula ja võimla, keskkool ikka esirinnas.

Tallegg üle Eesti teada, kanatooteid teevad heaga. Kahe aleviku vahel asub muistne Saha kabel.

Maardus põlispude vilus, uhke mõisahäärber ilus. Kostivere samamoodi vanu mälestusi soosib.

lidne mõisapark ja maja, kivisild, mis muud meil vaja. Karstjala välja peal, jõgi peitust mängib seal.

Esivanemate kivikalmed, meelde tulevad siin palved. lidne kirik on meil ka, lahkunuid siin meenuta.

Jägala juga ja Linnamäe tamm, merest puudub vaid mõni samm. Koduvald on meil nii kena, seda hoidma peame enam.

Raimo Pall (s. 1989. a.)
Kostivere Põhikool, 7. klass

Algus lk1.

04.09.1941. a. kinnitatakse valla- valitsuse koosseis maavalitsuse käsk- kirjaga: vallavanemaks Feliks Velleste, abid Artur Saar ja Johannes Toom ning sekretär Arnold Vaiksaar. 29. mail 1948. aastal kerkib esmakordselt valla täitevkomitees esile kolhooside asuta- mine, on esitatud 5 avaldust: Roopere, Rähn, Toom, Niin ja Rebane. Neist 4 elab Parasmäe külas ja üks Jõelähtme külas. Märgitakse, et selgitustöö on nõrk ja kolhoos jääb asutamata.

Esimene kolhoos „Ühis- jõud“ asutatakse Parasmäe külas 09.09.1948, kuhu on astunud 20 lii- get. Selle esimeheks saab Voldemar Rähn.

Jõelähtme valla viimane kooso- lek toimub 23. augustil 1950. aastal ja vald ongi lõpetanud oma tege- vuse Asemele tekkis Jõelähtme kü- lanõukogu.

1980. aastate lõpus algasid koos Eesti ühiskonnas toimuvate muuda- tustega konkreetset ettevalmistused kohaliku omavalitsuse taasloomiseks. Esimeseks sammuks toimiva kohali- ku omavalitsussüsteemi loomisel oli 10. novembril 1989. a. Ülemnõukogu poolt kohaliku omavalitsuse seaduse vastuvõtmine. Uus seadus sätestas, et kohalik omavalitsus on elanike poolt vahetult või vastavate organite kaudu seaduse raames kohaliku elu küsimuste eseseisev otsustamine ja korraldamine, lähtudes elanike hu- videst ja vastava haldusterritooriumi arengu iseärasustest.

Seadusega kehtestati järgmine ko- haliku omavalitsuse struktuur:

1) Kohaliku omavalitsus toimib ka- hel tasandil.

2) Esmatasandi kohaliku omavalit- sus tagab elanike huvidest tulenevalt iseseisva majandustegevuse raames kohaliku tähtsusega küsimuste la- hendamise.

3) Teise tasandi kohaliku omava- litsus tagab elanike huvidest ja riigi regionaalpoliitika lähtuvalt vastaval haldusterritooriumil kõigi elualade ta- sakaalustatud arendamise, seadusand- luse elluviimise ja täitmise kontrolli.

Uus seadus kehtestas kohali- ku omavalitsuse tegevuse alused, kuid ees seisis veel omavalitsusliku haldussüsteemi loomine. 6. detsembri 1989. a. Ülemnõukogu Presiidiumi seadluses „Omavalitsusliku haldus- süsteemi loomisest“ fikseeriti, etküla, alevi ja rajoonilise alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu tegevuse põhieesmärgiks on vastava esma- tasandi omavalitsusliku haldusüksuse asutamine oma territooriumil.

Valla, alevi ja linna omavalitsusliku staatuse tunnustamiseks olid nõutavad vastava rahvasaadikute nõukogu poolt väljatöötava vastava omavalitsusliku valla, alevi või linna sotsiaalmajandus-liku arengukava ja põhimääruse ole- masolu, mille vastavust Ülemnõuko- gu Presiidiumi poolt kehtestatavatele nõuetele hindas Ülemnõukogu Presi- diumi poolt moodustatud ekspertko- misjon. Komisjoni esimeheks nimetati Sulev Mäeltsemees ning selle koosseisu kuulus kokku 23 teadlast ja asjatund- jat. Ekspertkomisjoni arvamusele tuginedes kinnitas Ülemnõukogu Pre- siidium valla, alevi või linna omavalit- susliku staatuse.

3. peatus - Jõelähtme vald 2

10. detsembril 1989. aastal viidi esi- mestevabade valimistenaläbi valimised kohalikesse võimuorganitesse. Jõeläht- me vald (tol ajal veel külanõukogu) oli jagatud 11-ks valimisringkonnaks (Iru, Loo alevik, Maardu-Saha, Kostivere alevik, Parasmäe-Vandjala-Jõeläht- me, Koogi-Jägala-Joa-Ruu, Aru- Aru-Haljaja, Kaberneeme-Haapse, Neeme-Ihasalu, Manniva-Ülgase, Kal-

lavere-Uusküla). Saadikud seati üles rahvakoosolekutel või kogutud allkir- jadega ja kindlasti pidi olema vähemalt ülesseatud valimisringkonnas rohkem inimesi, kui oli piirkonnas ette nähtud saadikukohti. Valituks osutusid :Aldu Tigane, Juta Karja, Helgi Org, Peeter Allikvere, Valeri Tammeleht, Tiit Truu- maa, Ago Pärtel, Elve Toome, Taimi Saar, Jüri Läns, Eve Luik, Kalju Aas, Peedu Toom, Allan Rämmeld, Paavo Pent.

Esimesel istungil valiti täitevkomitee esimeheks allkirjutanu, kes sellel ajal pidi täitma ka Rahvasaadikute Nõukogu esimehe ülesandeid. Koos omavalitsusliku staatuse kinnitami- sega sai esimehest vallavanem ja üht- lasi ka volikogu esimees.

Valla omavalitsusliku staatuse saa- miseks oli nende inimeste ülesandeks välja töötada valla põhimäärus ja arengukava ning välja arendada esmane struktuur, et olla suuteline realiseeri- ma seadusega pandud ülesandeid. Oli ju selleks ajaks tsentraliseeritud kogu rajooni asjaajamine, mis 01.01.1990. a. nimetati ümber maakonnaks. Kü- lanõukogus töötas kolm inimest: sek- retär Ülle Treimann, hiljem Piret Paimla, sõjaväearvestaja-arveametnik Lia Oolberg, esimees Taimi Saar. Kü- lanõukogu territooriumil asus 11 sõja- väeosa sh. Kõrgem Sõjakool Jägalas.

Oma tööd alustasime põhimääruse väljatöötamisega ja samas otsustasime läbi teha ka kolmepäevase koolituse Haldusjuhtimise Instituudis kogu vo- likoguga. Arengukava tegemiseks palu- sime appi Madis Kaldmäe, kes täna on Siseministeeriumi Regionaalpoliitika büroo nõunik. Volikogu istungitel sai läbi arutatud kõik valdkonnad (hari- dus, sotsiaal, planeeringud, kuhu võiks tekkida tööstuspiirkonnad ja millised piirkonnad peaksid jääma elamuehitu- seks), kinnitasime isegi haridusasutus- te remondijärjekorra. Kuna pikka aega oli juba olnud arutusel Neeme algkooli taasavamine, siis koostöös S. M. Kirovi nimelise Kalurikolhoosiga suutsime 1992. aastal taasavada Neeme kooli. Kunagi valla poolt ehitatud koolihoone oli läinud kolhoosile ja kolhoos ko- handas ruumid nii, et oli võimalik kool avada, külanõukogu mureks oli vaid inventari ja kaadri muretsemine.

Üheks väga oluliseks volikogu otsu- seks oli nõue, et koos arengukava kin- nitamisega peavad olema maakonnast valla haldusesse üle toodud kultuuria- sutused (raamatukogud, rahvamajad) ja haridusasutused (Kostivere Põhi- kool, Loo Keskkool ja Jägalas lasteaed). Väga tõsiselt oli arutusel Loo Keskkooli küsimus, sest teatud jõud olid huvi- tatud keskkoolide jätmisest maakonna haldusalasse. Koos funktsioonide üle- tukuga oli vaja ka kaadrit, kes oleks suu- teline seadusega pandud ülesandeid täitma. Esimeseks raamatupidajaks oli Malle Ehvart, kes maakonnaski tegeles külanõukogude raamatupidamisega, aga kuna kohustused suurenesid, siis kohale oli vaja samuti inimesi. Appi tulid Merike Kahu ja Merike Paimla. Esimeseks haridusnõunikuks oli Kalev Nõmme, maa- ja planeeringute küsi- mustes olid asendamatud Ülo Laane- mets ja Tiit Kark. Seoses uute passide väljaandmisega tuli pensionilt tagasi Leili Haavel, kellel on erinevatel ame- tikohtadel meie vallas töötatud üle 30 aasta. „Valla põhimääruse pidi kinni- tama Harju Maakonna Täitevkomitee sekretär ja peale selle sai arengukava kaitsta Harju Maakonna Täitevkomitee istungil. Seal on meelde jäänud üks küsimus hr. E. Luige poolt: „Teie arengukavas ei ole viidatud sellele, mis saab täna töötavatest ühissaanadest?“. Sellele vastas minu eest hr. Villu Aabne, kes ütles: „Kui Sa kardad, et Jõelähtme vallas enam ennast pesta ei saa, siis tule minu juurde.“ Sellega loeti arengukava kaitstuks ja läks edasisaatmiseks eks-

pterkomisjonile. Ekspertkomisjon toi- mus novembris 1991. aastal, koos meie vallaga olid seal Harjumaalt Anija, Kose, Kõue, Padise ja Saku, ning Läänemaalt Nõva vald. Sama seltskonnaga kaitsesi- me oma arengukava 16. jaanuaril 1992. a. ka Kadriorus Ülemnõukogu Presi- diumis. Seega 16. jaanuaril 1992. aastal taastati Jõelähtme valla omavalitsuslik staatus ja lõppes pikka aega kestnud külanõukogu periood.

Sellesse aega jääb ka Põllumajandusreformi läbiviimine. Kuulus ju kogu infrastruktuur (katla- majad, vesi ja kanalisatsioon, teed ja lasteaiad) ma- janditele - Tallinna Näidislinnavabri- kule ja S.M. Kirovi nim. Kalurikolhoosile, kes ei olnud enam huvitatud nende majandamisest ja järkjärgult tuli need kõik üle võtta. Sel ajalmoodustati esi- mesed munitsipaaltegevused: Loo Vesi, Neeme Soojusvõrgud, Kostivere ja Loo Soojusvõrgud, Loo Elamuhooldus).

Nii hästi, kui läheb valla elanikel, nii hästi läheb ka vallal

Omavalitsussüsteemi moodus- tamine lõppes 1993. aastal, kui ok- toobris 1993 sai viimane omavalit- susüksus omavalitsusliku staatuse.

2. juunil 1993. aastal võeti Riigiko-

gu poolt vastu kohaliku omavalit- se korralduse seadus, mis rakendus 1994. aasta jaanuarist ja millega lõp- pes ülemineku- ja reformiperiood, millega pandi alus tänaseni kehtivale süsteemile. Võeti vastu pakett koha- liku omavalitsuse tööd reguleerivad seadusi.

Põhiliseks muudatuseks oli ühe- tasandilise omavalitsussüsteemi keh- testamine. Esimese tasandi moodus- tasid vallad ja linnad. Maakonnast sai riikliku regionaalhalduse üksus „maavanemast riigi esindaja maa- konnas. Maakondliku omavalitsuse asemel on üha suurema tähtsuse omandanud linnade ja valdade koostöö maakondlike omavalitsusliitude vormis. Riiklikul tasandil aga üleriigi- liste liitude (Linnade Liit ja Maaoma- valitsuste Liit) vormis.

Oluline on silmas pidada, et vald ei ole need ametnikud, kes vallas tööta- vad, vaid valla moodus- tavad inimesed, kes sellel territooriumil elavad. Nii hästi, kui läheb valla elanikel, nii hästi läheb ka vallal.

Taimi Saar

Volikogu liige, endine vallavanem

Aitäh tehtud töö eest!

16. jaanuaril 1992. aastal sai Jõe- lähtme vald tagasi omavalitsusük- suse staatuse. Sellest olulisest hetkest on tänaseks möödunud juba 15 aastat. Usun, et need aastad on olnud valla juhtimises keerulised. Eriti rasked olid kind- lasti esimesed aastad, kui puudus põhjalik seadusandlus, valla oma regulatsioonid ning praktika, millest õppust võtta. Paljuski pidid omavalitsused olema ise teerajajad väga keerulistes protsessides, olgu näiteks kas või omandireform, mis pole kahjuks lõpule jõudnud veel tänasekski ning kõige keerulise- mad asjad tuleb lahendada ilmselt alles lähitulevikus. Täna Jõelähtme valda juhtides on vahel tagantjärele väga raske mõista ja aru saada, kuidas sel keerulisel ajal valda üles ehitati, ning miks langetati otsuseid, mis tänases ühiskonnas ja majan- duskeskkonnas ebamõistlikud tun- duvad. Küllap tekib selline mõte tihti ka paljude vallaelanike peas, ometi peame mõistma, et need raskused, mille ees olid endised vallajuhid siis, olid oma olemuselt kordi keeru- kamad tänastest, kus eeskujuks võtta aastatepikkune praktika ja sissetöötatud regulatsioonid. On muutunud ka meie arusaamad ja majanduskeskkond. Olen veendu- nud, et selle raske ja keerulise töö eest peame olema väga tänulikud nii eelmistele volikogudele, valla- valitsustele ning kõigile tublidele ametnikele, kes on andnud panuse koduvalla arengusse.

Täna, kus meil, nii riigil, vallal kui ka elanikel, läheb üha paremini, pea- me vaatama tulevikku ning seadma prioriteetid järgnevatel perioodi- deks valla arendamisel. Ma ei kaht- le, et kõige olulisem on panustada infrastruktuuri väljaarendamisse. Pole saladus, et kõik suuremad investeeringud, olgu need siis koo- lidesse, lasteaedadesse, teedesse või vee- ja kanalisatsioonitrassi- desse, on tehtud eelmise riigikorra ajal, need on aga juba füüsiliselt ja moraalselt vananenud. Usun, et järgmise perioodi arengu võti meie valla jaoks peitub infrastru- ktuuris, mis väljendub näiteks korras koolides, lasteaedades ja kultuuri- majades ning asfalteeritud teedes, tänavavalgustuses ja ühiskanalisat- sioonis. Inimeste jaoks tähendab see aga puhast ja inimsõbralikku elukeskkonda, kus on meeldiv elada ning kuhu ka külalised tulla tahavad. Just see on meie eesmärk. Samas ei tohi aga ära unustada ka inimeste vajadusi kohe ja praegu ise teha ja osa saada sellest, mida meie tublid kultuuri- ja spordihuvilised lapsed ning täiskas- vanud teha tahavad. Selleks tuleb neile pakkuda piisavalt võimalusi ka olemasolevates tingimustes. Olen alati pidanud vallavõimu olulisimaks rolliks tingimuste loomist, looming tuleb vabast tahtest, seda ei saa administratiivselt tekitada.

Soovin meile kõigile tehaht- misindu ja-rõõmu eesseisvateks aastateks!

ANDRUS UMBOJA
Vallavanem

Vandjala ja Loo küla

Nii nagu suuremat osa Eestimaa muinasküladest, on ka Vandjala küla esmakordselt mainitud 1241. a. Taanima Hindamisraamatu Eestimaa nimistus, mis on koostatud 1219. a. Taani munkade poolt külade ristimise käigus üleskirjutatud andmete põhjal ning on kuulunud Jõelähtme kihelkonna alla. Vandjala küla suurus pole alates 13. saj eriti muutunud. Võib arvata, et selline kõlvikute asetus kujunes välja juba muinasajal.

Vandjala küla on aegade jooksul nimetatud erinevalt: alates 1241. a. UVANGHAELAE, 14. –17. sajandil WANDELE, 1700. aastast WAINJAL(L)A.

Küla ajalugu on läbi aegade olnud kirev. 1379. a. on esmakordselt mainitud Kostivere mõisa nime (Kostifer). Vandjala küla on selle mõisa koosseisu kuulunud sajandeid. 1714. a. võttis keisrinna Katariina Aleksejevna selle endale, rahaldas selle mõisa paljusid võlausaldajaid ja kinkis selle 1725 koos Maarduga härra krahvile ja kammerhärri von Löwenwoldele. Sel ajal olid Kostivere, Maardu, Jägala, Saha ja Jõelähtme mõisatel venelastest valitsejad.

I Rahvapärimuse põhjal oli Peeter Itoonud töölisel Venemaalt Kadrioru lossi ehitama. Lossi hakati ehitama 1719. a. ja kasutusele võeti loss 1740. a. Juttude järgi olevat lossi ehitajatest töölisel asunud elama Maardu ja Vandjala küladesse.

II Rahvapärimuse järgi olla Kostivere mõisnik vahetanud oma jahi-

Kostivere-Maardu lüpsivõistlus Salu talus 16.06.1940, all P. Soosaare Olga, III rida P Salu Liine

koerad Ukraina talupoegade vastu, kes siis tühjadesse taludes elama asusid.

1854-1870 rajati Jõelähtme kihelkonda koole ning ehitati ka Vandjala külla Aruküla Õigeuskirik- abikool (rajamise aasta 1863). Kooli kasutati ka kirikuna. Selle kooli ehitamine langeb kokku laialdase venestamispoliitikaga Aleksander III ajal.

Hoone on oma endisel kujul säilinud ning praegu eraomanduses.

1874. a. Vandjala küla kaardil on Kostivere mõisast lahku mõõdetud tulevased põlistalud: nr. 9 Ületee (1878. a.), nr.10 Aara (1884. a.), nr. 11 Otsa (Aaviku.) nr.12 Hanso (1893. a., 1909. a. jagati pooleks nr.12a Otsa), nr.13 Gawrila (1893. a.) ja nr.13a Lauriko, nr.14 Kuzma (1892. a., hiljem jagati pooleks nr.14a Soosaare), nr.15 Antipi (1892.a.). Alates 1878. a. hakkas paron von Rosen sõlmima taluperemeestega ostu-müügi kontrakte. Peale selle oli külas veel renditudpopsikohti ja mõisatöölise majapidamisi.

Mõisate riigistamise tulemusena (1921-1922) toimunud ümberkruntimise ajal tekkisid põlistalude ja saunakohtade kõrvale asunike, kes

said oma maad samuti lahustükkidena talud. Nende maad jäid suuremas osas Vandjalast Jõelähtmele viiva tee äärde.

Aegade jooksul on Vandjala ja Loo küla olnud ühtne Vandjala küla. Nõukogude ajal hakati vahet tegema vanaküla ja väljale tekkinud asustuse vahel ning nimetama seda Loo külaks. Eesti taasiseseisvumise järel kanti Loo ja Vandjala valla külade nimekirja eraldi 1949. a. küüditamised ei jätnud puutumata ka Vandjala küla. Kannatada sai Ületee talu, kust peremees küll ära põgenes, kuid pere koos haige emaga viidi ära. Aara taluperenaine Briida koos lastega ootas kompsudel küüditajaid, kuid karm talv ja tugev tuisk päästis neid ees ootavast julmast saatusest. Samuti saadeti talust välja Aaviku perenaine Agnes lastega.

1927. a. korraldati Aara talus õmbluskursus „Singeri“ õmblusmasinate müügiagentide osavõtul (vt. ka fotot). 16.06.1940. a. toimus Salu talus Kostivere-Maardu lüpsivõistlus (vt. ka fotot). Vandjala külas Loodesalu talus töötas ka meierei. Külas õeldi naljatades, et Loodesalu maja on ehitatud Kaurila talu kaevu veega.

Saha küla - elada esiisade kombel, ent tänapäevaselt!

Saha küla asub Harju maakonnas Jõelähtme vallas. Siin elab 2006. a lõpu seisuga 118 elanikku (59 meest ja 59 naist!). Saha küla kõige suurem väärtus on tema elanikud. Samas oleme uhked selle üle, et meie külal on nii pikk ajalugu.

Saha (Saga) küla on esimest korda mainitud "Taani hindamisraamatus" 1241. a. Saha küla asub Loo alevikust kagus. 16. saj. lõpuni kuulus Saha küla Jüri kihelkonda, seejärel Jõelähtme kihelkonda. Oma paekivist aedade ja suurte põlispuude varjus asuvate majadega on Saha küla kui omalaadne näidis endisaegsest külaarhitektuurist.

Pool kilomeetrit enne Saha küla jääb paremale poole tee-äärsele kõrgendikule Saha kabel. Saha kabel on vanim tervena säilinud keskaegne

kivikabel Eestis. Seda ümbritsev kalmistu rajati tõenäoliselt 1220. Kabeli rajamise täpne aeg pole teada, kuid algne puukirik põletati maha juba 1223. aasta ülestõusu päevil.

Legendi kohaselt olevat kabeli ehitanud kolm kaupmeest, kes merehädas olles nägid rannas suurt puud ja töötasid pääsemise korral sinna kabeli ehitada, seda nad ka tegid

Praeguse kabeli ehitasid Tallinna meistrid 15. sajandi teisel veerandil, suulise traditsiooni järgi üheaegselt Padise kloostri. Lihtne ristkülikukujuline põhiplaan, mille loodenurgas eenduv keerdtrepitorn on samalaadne Tallinna suurte kloostrikirikutega. Ehedalt pealinnapärane on ka interjäär. Peaportaali kõrval on ainulaadne orv pühitsetud vee vaagnale; orva põhjast valgub kasutatud vesi kitsa kanali kaudu kabeli siseküljele. Mõlemad ukсед on riivpalgiga suletavad, osutades kabeli kaitsefunktsioonile. Linnusetaoliselt kõrgele on ehitatud kitsad kõrged aknad. Sisustuses on säilinud paest altarilaud. Vanarahva suu teab rääkida, et altari alt läheb maa-alune käik Pirita kloostri. Kabelis on ka kogukas hauaplaat, mille

alla on maetud Pallase Andres Sahalt ja Prosa Hans. Kabel restaureeriti 1968-71.

Saha külas on säilinud 16 kivikalmet ja paar kalmeaset, kust mõned leidu säilitatakse Ajaloomuuseumis. Kõige esinduslikum kalmerühm - kuus kivikalmet - paikneb keset Saha legendikku Välja talu juures karjaaias. Need on rajatud meie ajaarvamise eelsel I aastatuhandel ja m. a. alguses. Kalmistu avastati alles 1974. a.

Kalmerühmast 150 m lääne pool talu õueaia taga on põllul suur kultusekivi.

Suur kivikalme Vambola talu maal jääb siit kalmerühmast ainult 150 m põhja poole ja teine suurem kalmistu nn. Lubjaahjumäel, 280 m kagu poole. Üks sinne kalme on lõhutud lubjaahjuga, teine I maailmasõja aegse kaevikuga. Võimalik, et peale nelja maapinnal nähtava kivikalme on siin veel noorema rauaaja maa-alune kalmistu.

Huvitav kivikalme on asunud Mardi mäel, kabelist vahetult ida poole jääval künkal, kus Kohtla-Järve-Tallinna gaasijuhtme trass lõikab mäeseljaku.

Vaatamisväärsused ja objektid Vandjalas:

- Avatud maastikud, loopealsed, kõrge boniteediga põllumaad, ridaküla, kalmeväljad, kultuskivid,
- 2 muinasasula kohta;
- Hästi säilinud Hansu rehielamu 1897.a. ja Otsa talu hobuste ringtall;
- Kostivere Õigeusu abikool-kirik 1863.a. , Kooli kinnistul;
- Hästi säilinud talud koos paekivihoonetega, vanad teed ja nende äärsed kiviaiad (Antipa, endise Kuzma talu hooned, Kaurila, Lauriko, Hansu, Otsa);
- Aara talumaadel hästi säilinud kiviaiad koos koplitega (sigade-, vasika-, hobustekoplid), endisel kujul säilinud taluõu;
- Hallikivi rändrahn Vanas Vandjalas ja „Tantsukivi“ Arali talumaadel;
- Vandjala soo ja Männiku raba.

Vaatamisväärsused ja objektid Loo külas:

- Ridaküla, mis on ajaloolise struktuuri ja loopealsed hästi säilitatud, kiviaiad, kalmed, kultuskivid
 - Jaanitule kivi;
 - Külameeste heina- ja karjamaad ulatuvad Kostivere karstialale;
 - Külakaev, mille külamehed on ühiselt ehitanud Värava talu õue, ümbermõõt 11m, sügavus 14m.;
 - Värava rehielamu, ehitatud 1926. a., rest.2005. a., ait 1906. a., Talu nimi tuli sellest, et sel kohal olid väravad ning iga kord, kui mõisahärra tahtis kirikusse sõita, jootis oma hobuseid Vana Kostivere Loo kõrtsu juures ning väravad tuli lahti teha;
 - Vana Kostivere Loo Kõrtsu vundament (praegu on Värava talu sauna üks ots sellel vundamendil). Praegu asub selle kõrtsu vundament Värava ja Tagavärava maadel. Seda kõrtsu pidas Prohvet Maltsvet 1840-1847. a.,
 - Prohvet Maltsveti kivi, mis asub Ilmetsa talumaadel (maja taga), kus ta oma kuulsat nägemust nägi, kui kivi peal tukastas;
 - Veski kinnistul asuvad Kostivere mõisa Hollandi tuuliku vared;
 - Hästi on säilinud Kaasiku ja Nurme rehielamud.
 - Matsu talukompleks oma hästi säilinud paekivihoonetega
 - Hästi säilinud paekivihooned külas, Vana Kostivere tee, mis viis Vana-Narva maanteele;
- Külade leidub külameeste paekivimurde, kust hoonete ehitamiseks paekivi murti.

2004. a. toimus Soosaare talus I Vandjala ja Loo küla külapäev, millest võttis osa ligi 100 inimest ning sellel valiti külavanem. 2006. a. toimus II Vandjala ja Loo küla külapäev Aaviku talus. Osavõtjaid tuli jällegi kokku 100 ringis ja päev oli pühendatud küla esmamainimise 765. aastapäevale. Külavanem alustas ka Vandjala ja Loo küla ajaloo seotud mälestuste ning fotode kogumisega. Plaanis on välja anda raamat külade ajaloo kohta. Talgute korras valmistati ja paigaldati külainimeste poolt 3 teadetetahvliit: Loo küla, Vana- Vandjalale ja Aruküla tee äärde jäävale külaosale.

Tänapäeval, kui suurem osa külainimesi teenib oma igapäevast leiba väljaspool küla, on ka küla tähtsus ja tähendus erinev kui meie esiisade ajal. Varasemal ajal esikohal olnud maaharimine asendub tõenäoliselt olemasoleva miljööväärtusega, külamaastiku hooldamise-säilitamisega, ning piirkonnale omase paekiviarhitektuuri eksponeerimisega. Vandjala ja Loo külades on säilitatud veel ehedal kujul väärtusi, mida tuleks kaitsta, taastada, väärtustada ja eksponeerida!

Tiia Väik
Loo ja Vandjala külavanem

Saha küla elanikud on ikka ühis-tegevusest ning koosveedetud tähtpäevadest rõõmu tundnud. Eriliselt on ühistegevus hoogu saanud alates 2005. aastast. On peetud külaelanike koosolekuid, arutatud külaelu edendamise võimalusi. 2006. aastal loodi selleks ka MTÜ Saha Küla Selts. Elanikud on võtnud oma südameasjaks

küla omapära ja turvalisuse hoidmise, heakorra ning vaba aja veetmiseks sobiliku koha arendamise. Meie, Saha küla elanike, põhimõtteks on elada esiisade kombel, ent tänapäevaselt.

Tarmo Õunap
Saha külavanem

Koogi ja Koila - ajalooline ristumispunkt

Koogi küla vanemate inimeste mälestuste ja teadmiste põhjal panin kirja mõned huvitavad faktid ajaloost, mida ilmselt ei leia ajalooraamatutest.

Jõelähtme kiriku Pastor Heinrich Christopher Wrede kroonikamärkmed 18. sajandi esimesel poolel märgivad, et Koogil asus kõrts, mida küll praeguse aja inimesed ei mäleta, kuid samal ajal nimetavad nemad Niida kõrtsi, mis asus Jõelähtmel. Koogi ja Koila külad on ajalooliselt lähedalt seotud, ja on andmeid, et 18. sajandil elasid Koila külas Ronni Jaan, Jätko Hans, Niggola Jürri, Niggola Jaan, Liwa Jaan, Kubja Jürri, Kalja Jürri, Matti Siim.

19. sajandi algusest on teadaolevad talud Koogi ja Koila küladest Männiku, Raja, Laagri, Uuesauna, Teetsi, Joa-Kõrtsi, Joa-Möldri, Toome, Liiva, Tõnu, Päidemäe, Kassisaba, Allika, Ellandvahe, Miku, Jätku, Nigula, Pruuli, Peebu.

Jõelähtme-Koogi tee paremal pool asus kahekordne maja, mille teisel korrusel tegutses restoran. Maja kuulus Mühlhauseni perele, nemad omasid Koogil mitmeid teisigi maju, vasakul pool restorani vastas oli Mühlhauseni sulaste maja koos laudaga. Koogi külas nii rikast talumeest ei olnud, kes kõrtsis oleks käinud, küll aga sõitis siia Käsmu ja Leesi laevaomanikud.

Läbi aegade on Koogi külas töötanud kolm vesiveskit. Vana Sepa maja taga oli veski, mis töötas vee jõul ja mis

Jägala Tarvitajate ühisuse avamine 16.06.1923.a. Koogil

tegelikult oli lõnga ning riiete värvimistöökoda. Tombi maja ja Joa tee vahele jäi juuksuri ja kingsepa väike hoone, küla keskel asus sepipada ja samas hoones elas ka sepp oma perega.

Turg, raudtee ja Jägala TÜ

Koogil oli kaks poodi: üks oli Berensi pood - nooremad mäletavad seda hoonet tondilossi nime all (põhilised müügiartiklid oli tol ajal sool, petrol, tikud, natuke toitu ja muu pudi-padi). Teine oli Tarvitajate Ühistu pood, mille asutas Jägala Puupapivabrik. Kaupmees oli Tell ja ühistu liikmeteks kõik ümberkaudsed talunikud. Apteegi maja kuulus Tombi perele. Külas oli ka oma konstaabel, kes sõitis ringi külakorv-mootorrattaga,

tema kabinet asus ühistu poe vastasmajas, mis kuulus Tombile. Tarvitajate Ühistu hoone ja praeguse Saue maja vahel tegutses kord nädalas, laupäeval, turg. Koogi külast läks läbi ka nn. Sussi raudtee, mis algas Raasikult ja seoses Linnamäe elektrijaama ehitusega (algus 1922. a.) pikendati Linnamäeni. Koogil oli peatus ja laadimisplatvorm. Hobustega veeti puupapi pakid Tammiku puupapivabrikust Koogile ja laaditi rongile, siit läks edasi nende tee Raasiku kaudu Tallinna paberi- ja puupapivabrikusse. Külast sõitis läbi kord päevas ka buss liinil Tallinn- Lokska- Leesil.

Lundi veskis toimus kuni 1965. aastani vilja jahvatamine (vilja jahvatasid veel meie praegused küla elanikud Leili

ja Arno) Mölder oli Palts, kes 1940. aastal Siberisse viidi. Nõukogude okupatsiooni ajal küüditati Siberisse nii Koogi kui Koila külade ettevõtlikumad pered. 1949. aastal sai Lundi veski kolhoosi omaks ja 1965. aastal ehitas Kostivere sovhoos selle jahilossiks. Ehitajaks oli Jõelähtme küla elanik Albert Männik, keda mäletatakse kui head pottseppa. Vanim vesiveski, millel on säilinud varemed, oli unikaalne, kuna sai toitevee Jägala jõe kosest ja äravool läks Jõelähtme jõkke. Maisa maja taga on säilinud sügava kanali täitmata osa, enamus kanalist täideti Eesti Fosforiidi poolt, kui ehitati Jõelähtme jõe saun, mis on praeguseks põlenud. Sellele territooriumile on esitanud Koogi ja Koila külad taotluse külaplatsi rajamiseks.

Uusi maju hakati ehitama möödunud sajandi kuuekümnendate aastate keskel (Haavel, Vilbiks, Mölder ja Sau). Joa tee viidaks ilutses plekitahvel, millel oli range kiri: „Seis! Piiritsoon!“. Koogile ehitati piirivalvekoridon, hiljem seadsid end siin sisse NSV Liidu siseväed (vangivalvurid). 1997 aastal ostis ettevõtja T. Valter vallavalitsuselt kaks kasarmut, millesse rajas ettevõtte Jägala Tallid. Küla elule tõi too aeg meeldivat vaheldust- eriti südantsoojendavad olid saanisõidud kuljuste helinal Jägala joale, saanides väikesed päkapikud nii valla kui ka pealinna koolidest. Kahjuks on praegu ettevõtte müügis.

Märkimisväärne on aastaid korraldatud meeldiv ülevallalise laulupäeva traditsioon, mis toimub Jõelähtme ja Jägala jõe ühinemise kohal Jägala jõe lähedal.

Koogi ja Koila külad on tihedalt seotud Rebala kaitsealaga- tulevikus planeeritav looduslik matkarada läbiks mõlemat küla ja ühtlasi hõlmaks ka turismimagnetit Jägala joga.

1980- ndate keskpaika muutus Jägala juga suurimaks vaatamisväärsuseks turistidele, puhke- ja piknikupaigaks Tallinna ja Maardu linna elanikele.

Koogi küla on looduslikult väga kaunis- see on väärtus, mille on avastanud ka kinnisvaraarendajad.

Loomulikult on Koogi ja Koila külade ajalugu väga pikk ja austusväärne. Need tähelepanekud on tehtud aga põhiliselt veel elus olevate inimeste mälestuste põhjal Koogi ja Koila külavanem Heli Länsu poolt.

Heli Läns
Koogi ja Koila külavanem

Iru küla - üks vanemaid Eestis

Iru on Pirita jõe almjooksul Tallinna idapiiril asuv Jõelähtme valla kõige Tallinna- poolsem küla. Huvitavaks vaatamisväärsuseks on siin muistne Iru linnus ("Linnapära"), mis paikneb Iru maanteesilla lähedal Pirita jõe käärus.

Nagu siin teostatud arheoloogilised kaevamised näitavad, on Iru linnus võetud kindlustatud asulana kasutusele juba I aastatuhande II poolel e.m.a. Iru linnus oli varem Rävåla maakonna tähtsamaid keskusi, mis kaotas aga oma tähtsuse ja jäeti maha pärast linnuse rajamist Toompeale.

Iru küla on esmakordselt mainitud kirjalikes allikais 1241. a. Hiljem kuulus see Pühavaimu seegile (aastast 1359) ja 16. sajandil Väo mõisale. 1733. a. liideti Nehatu linnamõisa valdustega. Mõningatel andmetel on väidetud, et Iru küla kuuluvat Eesti vanimate külade hulka.

Iru ümbruses on palju muistiseid ja huviväärsusi: muistne asulakoht (I aastatuhande lõpp ja II aastatuhande algus) linnuse lähedal, kivilalmed ja muistised põllukivihunnikud soojuselektrijaama alal (uuritud 1974. a. Vello Lõugas), kultusekive ja muistne hiiepaik, "Kalevipojast" Iru Ämmana kuulsaks saanud kivirahnu (hävis 19. sajandil) asendav raidkuju Iru Ämm,

Lasnamäe ja Iru klindineemiku vaheline Pirita jõe org (LK, maastikukaitseala) ja sealsed Joldiamere rannavalle puhandava Pirita jõe looked.

Iru Ämm oli suur kivirahn, mis asus endise Iru kõrtsi kohal Vana-Narva maantee ääres. Kahjuks lõhuti kivi hoolimatult jaanitule tegemisega ning ta tükk kasutati aastail 1865 - 1867 Iru silla ehitamisel. Fr. R. Kreutzwaldi järgi oli see Tuuslari poolt röövida tahetud Linda kivistunud kuju.

Ühe pärimuse järgi tahtis Tuuslar Kalevipoja ema Linda Soome viia, Linda põgenes Iru maile, kus ta jõud lõppes ning ta palus Jumalalt Tuuslari käest pääsemist. Jumal muutis seepeale Linda inimesekujuliseks suureks kiviks. Teise muistendi järgi tuli üle Pirita jõe minnes Iru ämmale ohvriande tuua ning talle patsi lüüa. Sellega, kes seda ei teinud, juhtus jõe ületamisel tingimata õnnetus. Iru ämma käidi kaugemaltki kummardamas. Rändrahnul pidi olema selline omadus, et kui keegi ta õhtul kõrgelt kaldalt alla viskas, siis oli kivi varsti jälle kaldal tagasi.

Iru külas jääh 2007. aastal suur kinnisvaraarendamine. Kui 2000. aasta rahvaloenduse andmetel elas Iru 162 elanikku, siis 2007. aastaks on küla elanike arv küündimas 800 inimeseni. Eriti ehitatakse küla põhjapoolsesse ossa, mida on kutsutud ka uueks külaosaks.

Iru küla on jaotatud osadeks, millele on nimed antud nende kohalike eripärade järgi. Linnuse teest ja Iru teest lõuna poole jääb Jõe külaosa, põhja poole jääb Saare külaosa, Ämma tee

Iru ämm

ühle poole jääb Ämmaküla ja teise poole Usk küla. Endised aianduskooperatiivid on saanud Tiigiküla nime.

Igal külaosal on valitud oma vanemad, kes moodustavad koos sekretäri ja ühise Iru külavanemaga eestseisuse. 2006/2007. aastal kuulusid eestseisusesse Mati Pärnamägi- Jõeküla vanem, Ants Elb- Saareküla vanem, Jaan Mark- Ämmaküla vanem, Rain Onemar- Usk küla vanem ja Reinut Kallaste- Tiigiküla vanem. Külasekretär oli Tiiu Kivirähk ja Iru külavanem Andres Johannson.

Andres Johannson
külavanem

Jõelähtme rahvamaja

Jõelähtme Rahvamaja on aastaid olnud erinevate meeleolude tallermaaks. Kes meenutab vana maja erilist aurat, traditsioone, koolipõve, kes mainib kiretult - milleks üldse seda vana rahvamaja vaja on...

Mina, Maie Ramjal, hingan koos Jõelähtme Rahvamajaga alates 1997. a. aprillist. Ega kohanemiseks palju aega antud. Maja ümbrus ja sisemine interjäär vajas kohest sekkumist, valla Lusikapidu oli nn. selga kukkumas. Ja nii see muinaslugu (minu jaoks)muudkui hargnes... 1999. a. olin niivõrd kohanenud rahvaga, et sõandasin luua uusi üritusi, mis on praegu traditsiooniks saanud: valla mälumänguturniir, koristustalgud jõeäärus, vana-aasta peod, näitering... Sel ajal töötasid juba rahvamaja koosseisus sellised ringid nagu Loo Kammerkoor, Aare Värte ans. "Ajastud", Kersti Laanejõe koolinoorte näitering.

Nimetatud ajajärku jäävad veel Jõelähtme Rahvamaja 75. aastapäeva öuekontsert, kus esinesid kõik valla laulu- ja tantsurigid, külalistena Rakvere saksofonipoisid ja Jüri Karindi. Viinakuu laad oli tore üritus, kust ei puudunud esinejad, jõunumbrid, muusika ja Raimo Aasa mõnus laadalooba.

2000. a. korraldasin koos Veljo Haaveliga Jägala spordi- ja puhkebaasis ürituse "Matsid Puurides" Rahva Matside ja Meie Matside osavõtul. Kadunud Lembit Sibula abil sain kätte enamuse "matsidest". Peale nende esinesid veel "Meie Mees", Heli Läätis, Peeter Saul jt.

2001. a. lavastasin Maardu mõisa suürürituse aastapäevale pühendatud suürürituse "Sõjal jalus". Teksti andis Tiit Truuma, laulud sai valitud koos Ahto Nurga, Virve Lääne ja Silja Trisbergiga. See ühe prooviga tehtud mahukas töö sai valmis vaid tänu valla toredatele lauljatele, Jõelähtme näitlejatele, Kaitseleidule, Pille Raudkivile, Kai Mürsepale, ETV-s valmis- tatud heliefektidele ja publikule. Päeva

lõpetasime Maardu mõisa kõrval Rein Saluri vabaõhuetendusega "Tulek".

Üles lugeda kõiki mahukaid ja südamelähedasi üritusi, mis Jõelähtme Rahvamaja eestvõttel teoks saanud, on liiga palju. Rahvamaja on koht, mis vajab eksisteerimist just sellisena, nagu ta on - rahva maja, seltsimaja, vaba aja veetmise koht, ringide tegutsemise, pidude, koosolekute, etenduste korraldamise paik... Selliseid rolle on vana rahvamaja ümbruskonna inimeste elus mänginud.

Kui jätame kõrvale nostalgia, mis ärinimesi ärritab, siis juba koht Jõeäärus, kiriku ja Rebala karstiaala vahetus läheduses, nõuab jätkuvat kultuurihõngulise pärandi hoidmist. Mäletan hästi põhiülesannet, mis mulle südamele pandi, kui tööle asusin - puhuda vanale rahvamajale uuesti elu ja hing sisse, mis peale Maie Jakobi töölt lahkumist kippus kaduma. Usun, et sellega olen jõudumööda hakkama saanud. Mälumäng võtab iga aastaga suuremaid tuure. Volbriöö kutsuvad tuled jõel ja pidu saalis toob iga aastal üha rohkem rahvast kohale, vana-aasta pidu on muutumas hädavajalikuks, jaanipeod uuel vabaõhulaval, laulu-tantsuklubi perekesked õhtud, lusikapeod, lasteteatrite festivalid... Kui rahvamaja suudab aastast 80 üritust vastu võtta, siis tähendab, et ta on olemas! Iga kultuuritöötaja teab, et aastaplaani saab panna vaid traditsiooniliselt ja suuremaid sündmusi, muu tuleb niigi uksest ja aknast sülle sisse. Aastapäeväüritused, vallaelanike juubeleid, pulmad, matused, filmivõtted, etendused, kontserdid, kokkutulekud..... On ju hea, kui on olemas koht, kus seda kõike läbi viia. Usun, et meie vallas, mille etteotsa on taas asunud inimesest ja kodukandi kultuurist hooliv juhtkond, jääb ellu ka elu- tormidest räsitud, kuid aastakümneteta- gust inimlikku armastust ja vaimuerkust kande Jõelähtme Rahvamaja.

Maie Ramjal
juhataja aastast 1997

Neeme Rahvamaja - kooli vanem vend

Kultuurielu Neemes algas juba Neeme kooli asutamisega 1898. aastal, mil kooliõpilased tegelesid õppimise kõrvalt ka taidlusega. Pöördepunktiks võib aga lugeda 1967. aastat, mil Neemes alustas tegutsemist Sõpruse kalurikolhoosi klubi.

Neeme Rahvamaja asutamisaastaks loetakse aga aastat 1970, mil Kirovi kalurikolhoosi juhtimisel algas Neemes organiseeritud kultuuri tegevus, mis kestab tänaseni. Üle kahekümne aasta, mil kool Neemes oli suletud, oli Neeme Rahvamajal (toonasel klubil) täita kogukonnas veelgi tähtsam ja suurem roll. Neeme Rahvamaja tegutseb kahekorruselises renoveeritud hoones koos Neeme Algkooli ja Neeme Raamatukoguga. Jõelähtme Vallavalituse allasutuseks tegutsenud aja jooksul on rahvamaja töös toimunud palju muutusi, samas on püütud vanu ja ehedaid kaluriküla traditsioone elus hoida nii palju kui võimalik. Praegu töötab Neeme Rahvamajas 6 huviringi – õppida saab näitlemist, sõnakunsti, käsitööd, koorilaulu, showtantsu ja võimlemist. Küllaltki märkimisväärsed traditsioonid on Neemes ka rahvatantsul, mida tänasel päeval saab õppida küll vaid Neeme Algkoolis.

Pikka aega on vallaelanikel olnud võimalus Neeme Rahvamaja finantseerimisel õppida tasuta lausa kolme võõrkeelt – inglise, saksa ja prantsuse. Kunstiõpetuse poole pealt väärtivad äramärkimist klaasikunsti õpetus tiffany tehnikas, nahkehistöö ning kõik muud uued ja huvitavad hulljulged ideed, mida ringijuhit välja on käinud ning mis elevust tekitades alati on osutunud väga põnevateks projektideks.

Näitlemise ja taidlemisega on neemekad teinud ilma üle Eesti ja on nendes ringkondades ka üsna tuntud ning võistlustel kardetavad konkurendid. Showtantsutruppi NEEME NOGIA, peetakse aga täiesti õigustatult Neeme ja isegi kogu Jõelähtme valla „Eesti Nokiaks“. Vanimaks praegu tegutsevaks huviringiks on juba üle 40 aasta järjepidevalt tegutsenud naisansambel Briis.

Maja koondnimetus - „kõik ühes“

Neeme Rahvamaja on oma mereäärsest asukohast ja vana kaluriküla staatusest tingituna pidanud alati tähtsaks austada rannarahva kombeid. Üheks tippsündmuseks kujunes kuulsate Põhjamaade trubaduuride kollektiivi „Nordenom“ kontsert Neemes 2001. aastal. Ei ole see Neeme ka kuidagi viletsam koht midagi kui linnade kultuurikeskused – Neemes on nimekatest artistidest esinemas käinud muuhulgas näiteks Vello Orumets, Mati Nuude, Voldemar Kuslap, ansambel Apelsin, Anne Velli, Tarmo Pihlap, Kuldne Trio, Dajan Ahmet, Luule Komissarov, Tõnu Aav jpt.

Sügisene spordipäev küla muruplatsil õpetaja Tõnu Lauteriga

Neeme Rahvamaja töö teeb omapäraseks ühes majas paiknemine kooli ja raamatukoguga. Sellel on nii negatiivseid kui positiivseid külgi. Ühest küljest raskendab tööd ruumipuudus, teisest küljest on rahvamajal kooliperega väga tihe koostöö, mis rikastab oluliselt küla kultuurielu. Neeme Rahvamaja on alati avatud kõikidele vallaelanikele, mitte ainult neemekatele. Kõik, kes vähegi huvi tunnevad, on teretulnud. Traditsioonide väärtustamise kõrval püüame ka ajaga kaasas käia – Neeme

Mälumäng, peoõhtu „Tähed muusikas“ ning filmiõhtud on vaid mõned näited. Traditsioonilistest üritustest on vanemad ja suuremad Neeme päevad koos kalurite päevaga, omamoodi rahva lemmikuks on saanud ka Neeme lõikuskuu laul ja ühiskülastused kontsertidele. Neeme Rahvamaja on ainus Jõelähtme valla kultuuriasutus, kus on olemas tegutsev nõukogu. Mitmekesist kultuuri tegevust Neemes püüame aga innustada rahvamaja nõukogu poolt igal aastal välja antava Neeme kultuuri-

preemiaga. Töö selle nimel, et tulevikus oleks rahvamaja ka menukas koolituste läbiviimise koht, käib juba täie hooga. Neeme Rahvamaja töökasse kollektiivi kuuluvad juhataja Maria-Marika Kurvet, kunstiline juht ja ringijuhit Merike Kahu, koristaja ja nõukogu liige Asta Hein, ringijuhid Tiina Ojasson-Võsa ja Aleksander Kaidja ning nõukogu esimees Martti Martinson ja liikmed Liis Leonidov, Urve Mänd ja Inga Kortts-Laur.

Martti Martinson

Kultuurielu Lool sai alguse 1956. aastal

1956. aasta suvel alustas Lool tööd Tallinna Linnuvabrik, ja et nõukogude inimese arengus oli tööpanuse kõrval tähtis osa ka kultuursel vaba aja sisustamisel, hakati sama aasta sügisel tegelema ka taidluse edendamiseks. Loomulikult käis töö ühiskondlikel alustel, klubi kui sellist polnud ja kultuuri tehti niioelda põlve otsas.

Majandi vanemraamatupidaja Mai-me Ratassepp hakkas tegelema ümberkaudsete lastega, lauldi, tantsiti ja tehti näitemängu. Dirigent Valdo Ratassepp pani mõni aasta hiljem aluse koorilaulule, asutati segakoor. Lisaks koorile ja lasteringile, tegutsesid vana klubi juures veel naisansambel, rahvatantsurühm, puhkpilliorkester, eestvedajaks Arnold Jüris ja näitering – juhendajaks Eduard Pea. Igal laupäeval oli klubi saalis tantsuõhtu, musitseerimas käisid mitmed tuntud pillimehed. Tol ajal oli kultuuri töö üsna reglementeeritud. Täpselt olid teada üritused, mida ja kellele tuli läbi viia. Tähtsaim pidupäev aastas oli oktoobrirevolutsiooni aastapäev. Tähistati stalinlikku konstitutsioonipäeva, Nõukogude Armee aastapäeva, naistepäeva ja peeti nääripidusid. Klubihooneks oli vana mõisaagene

Pereklubi Kikerikii

kivimaja küla keskel, mis praegugi lasteaiast lähistel alles. Uus klubisaal ehitati seoses linnuvabriku kontori laiendamisega 1966. a. ja klubitöö sai uue hoo, loodi ju ka klubijuhataja ametikoht.

Enam kui 20 aastat tegutsev pereklubi „Kikerikii“

70ndatel toimus aktiivne kultuuri töö Lagedi mõisa viinaköögist ehitatud kultuurikeskuses. Kollektiivisest tegutsesid sellel ajal segakoor Looheli ja naisansambel, eesotsas noor ja särav dirigent Ahto Nurk, kes siiani aktiivselt koorijuhina tegev; tantsu- ja näiteringid nii lastele kui

ka täiskasvanutele. Üheks õnnestunud ürituseks oli rohkem kui 20 aastat tegutsenud pereklubi Kikerikii, mille hingeks oli Kai Kippasto-Müürsepp.

Eelmisel sajandil on aastakümnete jooksul Loo kultuuri tööd juhtinud Elvi Ulm, Rein Parve, Virve Lääne.

2000. aasta alguses tekkis vajadus rahvamaja töö ümberkorraldamiseks. AS Tallegg võttis tagasi ruumid, mis olid rahvamajale renditud. Muudatus- te käigus ühendati Loo Rahvamaja ja Loo Huvikool ning loodi Loo Kultuurikeskus. Tegevus jätkus väga kitsastes oludes, kuid sellest hoolimata jätkasid kõik kollektiivid oma tegevust.

Tänase seisuga tegutsevad kultuurikeskuses Loo Kammerkoor – oma lauluga rõõmistanud publikut juba 10 aastat (dirigent Age Mets), Maardu-Loo segakoor – tegutsenud juba kümneid aastaid, eelkäijaks segakoor Looheli (dirigendid Ahto Nurk ja Virve Lääne), vokaalansambel Amabile (juhendaja Meeli Tamm), vokaalansambel Aareco (juhendaja Aare Värte), naisrahvatantsurühm Loolill – tähistab sellel aastal oma 10 sünnipäeva (juhendaja Erika Põlendik), täiskasvanute näitering (juhendaja Maire Papp), linetantsu ring (juhendaja Krista Rattus), Lea Looga eestvedamisel toimub kord nädalas seenioride võimlemistund, ka

Anne-Mai Kodu shapingu treeningtunnid on väga populaarsed.

Lastele ja noortele toimuvad showtantsutrennid (juhendajad Margot Leismann ja Tõnis Kulbok), kahes vanuserühmas näiteringid (juhendajad Vilve Klettenberg ja Pille Raudkivi), Mõmmi muusikatuba (juhendaja Kai Müürsepp).

Tegutseb beebikool (Kai Müürseppa eestvedamisel juba 10 aastat) ja noortekas - see on koht, kus igal huvilisel on võimalik osa võtta huvitavates üritustest, mängida eakaaslastega, õppida ja tunda isetegemistest rõõmu.

Saab osaleda pühade- eelsetel meistrkursustel, valmistada kingitusi nii emade-, isade- ja sõbrapäevaks.

Seenioride „Pihlakobar“

Väga aktiivselt on käima läinud seenioride klubi Pihlakobar (eestvedajaks Kai Müürsepp). Koos käiakse iga kuu esimese neljapäeva keskpäevatuulil, siis toimub nn „ümarlaud“, kus teetassi taga plaane peetakse. Seltskondlik klubiüritus viiakse läbi samuti kord kuus, mille kohvilaua eest hoolitseb toimikond ja kus üllatuskülastuse kõrval esineb ka klubi oma tantsu-laulu ansambel. Klubiõhtul toimuvad viktoriinid ja ühislaulmised, õnnitletakse sünnipäevalapsi ja keerutatakse tantsujalga.

Loo Kultuurikeskuse ettevõtmistest võiks ära mainida kogupereüritusi KOOLILÕPUTRALL (mis sel aastal toimub juba seitsmendat korda), PÄKAPIKULA, VASTLATRALL, JAA-NIÕHTU, tähtpäevade kontserdid ja üritused. Siiani on aktiivselt toimunud ka pereklubi KIKERIKII.

Pille Raudkivi

Loo kultuurikeskuse juhataja

Spordielust vallas enne ja nüüd

Teatud ikka jõudes pöörduvad inimeste pilgud minevikku, möödunud on juba hulk aastaid, kuid tulevik veel ees täis lootusi.

Jõelähtme spordielu on just selles eas, et kümmekond aastat tagasi, aastal 1997 tähistati 75 aasta möödumist esimese spordiseltsi asutamisest Jõelähtme ja Raasiku mail. Sporti on kindlasti tehtud ka varem, kuid see number tähistab kättesaadavatel andmetel organiseeritud tegevuse algust siin. Täna on Jõelähtme spordielu seega 85-aastane. Tookord, 10 aastat tagasi, tähistati seda sündmust mitmekülgse spordiprogrammiga, mis kulmineerus Jõelähtme ja Raasiku valla korvpallimeeskondade ja jalgpallipoiste omavaheliste mõõduvõtmistega ning sellele järgneva spordipeoga.

Viimase 15 aasta jooksul valla spordielus toimuvat iseloomustab pidev areng. Ja nii nagu mujal Eestis, läks suurem osa nõukogude ajal majandite jõududega ehitatud spordibaasidest "kolhoosikorra" lõppedes üle kohalikele omavalitsustele, oli see ka siin.

Oma aja üks Eesti kaasaegsemaid spordirajatisi – Tallinna Näidislinnavabriku võimla-siseujula ei leidnud arusaadavatel põhjustel erakapitalile üle läinud linnavabriku omanike huvi seda ülal pidada. Ja mitte ainult ülal pidada, vaid aeg oli sealmaal, et kompleks, mille iga läheneb 20 aastale, vajab juba remonti ja investeeringuid.

Remondi (Kas on mõeldud remondi algust?) algus oli raske ja sellest võiks kirjutada pikemagi loo, aga siinkohal tuleb tänada tolleaegset vallavalitsust ja –volikogu, kes meie suurimal spordibaasil aitasid neil segasevõitu aegadel hinge sees hoida.

Täna on tervisespordikompleks täielikult renoveeritud ja elle kõrvale on alustatud ka terviseraja ehitust. Kogu valla territooriumil on algatatud laste mänguväljakute ehitamise protsess, valminud on esimesed rularambid. Arengukava näeb ette valla katmist päris tiheda kergliiklusvõrgustikuga. On enam kui tõenäoline, et lähiaastatel saab oluliselt

parandatud ka meie haridusasutuste sportimistingimusi.

Kui kunagi, 70ndate lõpus teadis iga spordihuviline Linnuvabrikut käsipallinaiskonna järgi, kellel õnnestus mängida ka NSV Liidu kõrgliigas, siis viimaste aastate prioriteediks on tegevspordlaste toetamise kõrval vallas tõusnud eelkõige rahva- ja teise- ning noortesport.

Tegeletakse paljude spordialadega

Sellele vaatamata on ka vanal käsipallitraditsioonil püütud hinge sees hoida, veel 2001. aastal tuli peamiselt veteranidest moodustatud Rahvaspordiklubi Loo käsipallinaiskond Eesti meistriks, aasta hiljem võitis hõbedase auhinna. Loo korvpallimeeskond mängis 90ndate keskel Eesti esiliigas, täna osaleb Neeme Piirivalve naiskond Eesti võrkpalli rahvaliigas, Kostivere ja FC Tiigrite jalgpallipoisid on korjanud võite noortevõistlustelt.

Jõelähtme valla esindus on olnud väljas ka pea kõigil 15 aasta jooksul toimunud Eesti valdade suve- ja talimängudel, samuti iga 5 aasta tagant peetavatel Maaspordimängudel. Võite ja medaleid nendelt on toonud kergejõustiklased, lauatennistid, suus-

atajad ja pallimängijad.

Viimastel aastatel on eriti hoogu läinud meie omavalitsustöötajad, Harjumaa Omavalitsusliidu poolt korraldatavatel spordipäevadel on Jõelähtme vallavalitsuse ja –volikogu liikmetest moodustatud võistkond võitnud nii suvel kui talvel. Harjumaa teiste valdade ja linnade kolleegidega mõõduvõtmised korduvalt, Huumoriga pooleks öelduna on see vallale ka väikeseks koormaks kujunenud, sest traditsioon näeb ette, et spordipäevade võitja võtab enda kanda järgmise spordipäeva korraldamise.

Jõelähtme vallal on terve rida omanoolisi ja ligitõmbavaid spordiüritusi. Üheks populaarsemaks on kujunenud küladevaheline võrkpalliturniir, mida peetakse kihelkonnapäevade ajal juba aastaid. Traditsiooniks hakkavad muutuma ka kevadine spordipäev ja valla naiste spordipäev.

Meie vallas on tublid kehalise kasvatususe õpetajad, kelle eestvedamisel toimuvad erinevad spordiüritused haridusasutuste juures, võtame või näiteks Loo kooli igakevadise seeriajooksude sarja, mille ajalugu võib juba varsti aastakümnetes lugeda. Loo lasteaed ja kool kuuluvad ka ter-

vistedendavate haridusasutuste hulka, ja seda mitte ainult nime, vaid ka tegude poolest.

Valla aastapäeval on põhjust meenutada ka selle perioodi, viimase 15 aasta edukaid sportlasi, õpetajaid, spordientusiaste ja mõistvaid ning toetavaid vallajuhte.

Palju tuntud sportlasi

Spordielu käekäigu eest on hoolt kandnud mitme põlvkonna pühendunud tegijad: noortest suusapois- test Andres ja Madis Kollost kuni teeneka kergejõustikuveterani Harri Reidmani, kel suur hulk erinevaid medaleid veteranide tiitlivõistlustelt. Väsimatu lauatennistina tuntud Martin Pakk, võrkpalluritena teatud Aleksander Lepik, Ansis Klasmans ja Heinar Saar, käsipallurid Marje Laimets ja Kaire Paavel, orienteerumise eestvedaja Tõnu Lauter oma pere ja võistkonnaga, motosporti hing Väino Haab, rulluisutaja Marilyn Tuka, korvallisidurid Jaare Pentus, Inri Rästa, Eero Lass ja Urmas Klandorf ning mitmekülgne Toomas Tali – kõik nad on aidanud laduda müüri Jõelähtme tänasele spordipüramiidile. Nagu ka nooruke suusataja Eliisabet Juudas,

kergejõustikuneid Elke Rautits ja Grete Erma ning vaevalt veteraniikka jõudnud, aga juba sarnaselt Harrile tiitlivõistlustelt medaleid noppinud Kersti Lepik. Meil on kasvanud tänane tegija rallimaailmas Urmo Aava ja muidugi on valla spordielus tänuväärset osa etendanud meie õpetajad Margita Erma, Toomas Känd, Ülo Lomp, Mari Piir. Need ei ole pelgalt õpetajad, vaid ka kohaliku spordielu entusiastid, kelle ümber piirkonna elu tihti peale keerleb.

Nimetatud tegijateseltskonna taga on alati püüdnud, kas otsesel või kaudsel viisil neile ja kogu spordielule toeks olla Jõelähtme valla juhtorganid eesotsas kauaaegse mõistva vallajuhi Taimi Saarmaga.

Selline võiks olla põgus pilguheit Jõelähtme spordielu viimasele 15 aastale. See ei ole statistiline ega kronoloogiline ülevaade, kindlasti võiks kirjutada veel palju, meenutada ja tänada paljusid, keda mainitud pole, aga olulisem sai kindlasti kirja. Loodetavasti on uute aastaringide möödudes põhjust teha uusi, vast veelgi põhjalikumaid tagasi-vaateid möödunule.

Jüri Paavel

Lauatennistid Andres Laikre ja Martin Pakk

Naiste 4x100 Eesti Maaspordimängude kuld 1995

Kaberneeme külakeskus endises koolimajas

Jõelähtme vallas asuva Kaberneeme küla esma- mainimisest tänaseni on kulunud 630 aastat. Rannaküla kodu- ja ajalugu säilitab raamatukogu. Kaante vahel on tallel "Ühe kooli lugu. Kaberneeme algkool 1918-1935", hilisem periood sulgemiseni 1962. aastal ootab korrastamist.

Huvilistel on võimalik tutvuda kogu- tuga sõnas ja pildis. Siit saame lugeda: "1924. aastal loodi koolijuhataja Karl Tuuliku, keda me teame kui Jüri ja Ülo Tuuliku isa, aktiivsel osavõtul Kaberneeme Noorsoo Seltsi juurde

raamatukogu, kus seltsi liikmed võisid kirjandust laenata. Üldkasutatav raamatukogu asutati 1925. aastal. Avapäeval oli kogus 81 raamatut. Osa ostetud, osa annetatud. Täna on üllatav tõdeda, et mitmestki perest kasutab raamatukogu juba neljas põlv- lugejaid

1996. aastast töötab raamatukogu pärast mitmeid kolimisi jälle vanas renoveeritud koolimajas. Kohalik omavalitsus on püüdnud vastavalt võimaluste rahastada raamatukogu ülalpidamist. Tõusu- joores kerkivate hindade juures on tänaseks kogus 7022 teavikut, perioodikalugejaile pakume ajalehti ja ajakirju. Ka võimaldab Kultuurim- nisteeriumi poolt eraldatud arvuti huvilistel osa saada avalikust teabest ja lahendamisel eelarvet säästvat sügavama huvi eriperioodika osas. Nii jõuabki vajalik info iga lugejani temale sobival moel.

Suuremad raamatukoguüritused toimuvad kaminasaalis. Peetud on lastekarnevale, tähistatud emade- päeva, kohtunud külalistega, peetud jõulupidusid. Omavalitsuste Liit ja Riigikogu organiseerisid meie juures väljasõiduistungid, korraldatud on seminare, koolitusi jms. Kostivere päevakeskuse egiidi all toimuvad meie majas pensionäride kooskäimised. Sellel suvel tehti teoks Jõelähtme val- la eakate Suvesimmann.

Üle pikkade aastate harjutati eel- misel aastal raamatukogus jälle näitemän- gu. Vitaalsed proud on süstinud esine- mispõhise sõbrannadelegi. Täna on esinetud Kostiveres, Lool ja Rakvereski. Isetegemisest on rööõmu kõigile.

Metsa ja merega ümbritsetud Kaberneeme on tõeliselt armas. Harjumaa Kaunima Küla konkur- sil on meid märgatud kaks korda. 1998. aastal II koht ja aastal 2003 tunnustati meid I koha vääriliseks .

Jõelähtme valla eakate suvesimmann 2006. a

Seda ilusat küla käiakse vaatamas lähedalt ja kaugelt.

Sotsiaalne suhtlemine pkendab teatavasti eluiga. On positiivne, et arenenud riikide väärrika kombe ko- haselt peab omavalitsus oluliseks ülal

pidada maja paikkonna elanike koos- käimiseks ja raamatukogus on läbi aegade olnud võimalik vaimuvalgust saada.

Laine Mei

Kaberneeme raamatukogu juhataja

Jõelähtme lavagrupp eeskujuks paljudele

Sellenimeline seltskond alustas kooskäimist 1999. a. novembris. Kindluse mõttes kutsusin kohale ka Eelmaa Aleksandri, kelle tuntuse paistel minusugune tundmatu kuhu teatritrupile aluse pani ja esimese lavastuse Jõelähtme Rahvamaja lavale ka tõi.

Erigh Bergmanni "Hüpe abiellu" etenduses mängisid Tiit Tammesson, Taimi Saarma, Merike Kahu, Kalle Kiil, Urmas Kingsepp ja Maie Ramjal. Esietendusel ei jätkunud saalis toole. Mängisime tükki 6 korda. Algas oli tehtud ja nii meie kohalik teater tuule tiibadesse sai.

30. septembril 2000 tõime publiku ette veel teise esietenduse – R.Saluri "Tuleku", mida mängisime rahvamaja õuel vabas õhus. Kohal viibis ka autor. Kaasa tegid Kostivere kooli-poisid Vahur Vaht ja Madis Mahlapuu. Mängisime tükki 5 korda.

Jüri Paet kirjutas meile estraadietenduse "Tootsi rahapada", mida mängisime 5 korda.

Trupiga liitusid Andres Kask ja Andrus Satsi.

Suurehullustuses võtsin 2002. a. mängukavasse P. Shafferi "Musta komöödia", mille A. Kask mulle nina alla toppis. Kasu oli niipalju, et trupiga liitusid veel 2 andekat näitlejat: Eigi Tali ja Ülo Lomp.

Urmas Lennuki "Kadunud kindapood" 2006 aasta Antsla külalaste festivalil

Harrastusteatri ringkonnas äratas esmakordselt tähelepanu 2003. a. lavale toodud Arnold Tamm "Tuulispää", mis mulle isiklikult väga südamelähedane oli, kuna autor A. Tamm on minu onu, kes enne Venemaale asumisele saatmist ja hukkamist jõudis kirjutada 5 näidendit. Harjumaa Harrastusteatri ülevaatusel saime I laureaadi tiitli, Tiit Tammesson sai ülevaatu-

se parima meesnäitleja auhinna ja Ülo Lomp preemia "jõulise isa rolli eest". Zürii esimees oli Rudolf Allabert.

Abja-Paluoja, vabariiklikul külalaste festivalil saime preemia "Tugeva ansambli mängu eest" ja Eigi Tali festivali parima naisnäitleja preemia. "Tuulispää" mängisime 10 korda, ka autori sünnikohas Tõrvas.

2004. a. mais esietendus J. Solovi-

ci "Kerjuse kelmused". Trupis lõi kaasa Tiina Võsa. Külalaste festivalil Rannus- parim lavastus, Tiit Tammesson – parim meesnäitleja, Ülo Lomp – parim koomiline roll. Esimest korda valiti meid ka Harrastusteatri Riigifestivalile. Põlvast tõi Ülo Lomp ära parima episoodilise tegelase tiitli ja Tiit Eerma (asendusnäitleja Kuusalust)-parima kõrvaltegelase tiitli. Seda tükki mängisime ka 10 korda.

2005. a. Harjumaa näiteringide ülevaatusel saime S. Mrozaki "Sere-naadi" eest II laureaadi tiitli ja käisime sellega ka Vabariiklikul Harrastusteatri festivalil.

2006. a. sain hakkama julgustikiga, tuues oma tubli trupiga välja Urmas Lennuki lavatüki "Kadunud kindapood". Trupiga liitus Tauri Tammesson. Raske, kuid äärmiselt huvitav tööprotsess. Etendust käis vaatamas ka Aleksander Eelmaa ja autor Urmas Lennuk. Tulemusega paistsid nad rahule jäävat. Külalaste festivalil hindas zürii koosseisus Andrus Vaarik, Madis Kolk, Maret Oomer meie etendust parimaks. Eigi Tali sai festivali parima naisnäitleja tiitli ja Tiit Tammesson meesnäitleja preemia. Sel aastal oli meil au mängida järjekordselt Riiklikul Harrastusteatri festivalil, sedapuhku Tallinnas, Linnateatri Hobuveski saalis. Nominentidena parima näitleja tiitlitele kõlasid ka meie Tiit Tammessoni, Taimi Saarma ja Kaupo Parve nimed. 10 etendust on tehtud.

Olen tänulik oma valla teatritelbelisele rahvale, kes meeldivalt ummistavad esietendustel Jõelähtme Rahvamaja saali ja kui jumal tervist annab, siis ehk kohtume kevadel jälle uuel esietendusel. Lavagrupi põhikoosseisus mängivad Tiit Tammesson, Eigi Tali, Taimi Saarma, Kaupo Parve, Merike Kahu, Enn Kirsman, Urmas Kingsepp. Viimane teeb meisterlikult ka valgust ja heli, trupi juurde kuulub veel asendamatu kunstnik, grimeerija, kostümeerija Katrin Tammesson.

Maie Ramjal
trupi kooshoidja ja lavalelukkaja

Neeme Nogia - korralik showtants

Et kõike ausalt ära rääkida, peab minema aastasse 1998, mil Jõelähtme vallamaja töötajatest moodustati spontaanselt showtantsutrupp. Saabumas oli eriti tähtis sündmus, kus oli vaja publikut millegagi üllatada.

Üritus läks korda ja kuuldused valla uuest kuumast tantsurühmast levis kulutulena üle kogu maa... Sündinud oli showtantsutrupp „Valla Vallatud“. Teha tahtmist jagus tegijail lausa mitmeks aastaks. Siiski 2001. aastal projekt mõranes ning tantsu- generaator Merike pööras pilgu Neeme küla poole, kust ta oli saanud vihjeid tantsuhuviliste naiste kohta. Mõeldud, tehtud, otsustatud – tants peab jätkuma!

Sündis „Neeme Nogia“, kes 27. augustil 2006. aastal pidas Jõelähtme Rahvamajas suurejooneliselt oma 5aastast tegutsemisjuubelit koos ca 200 külalise ja ansambliga „Apelsin“. Selle aja jooksul on tegijatel rõõmu jätkunud kuhjaga.

„Viies kuni kaheksast naisest koosnev trupp harrastab koomilist tantsustiili, millel pole õiget nimegi“ (Maaleht: 19. oktoober 2006)

Neeme Nogia puhul on tegemist teatraalse showtantsutrupiga, kus

Särana peab laval alati

mängib tähtsat rolli mitte ainult tantsuoskus, vaid ka näitlejameisterlikkus. Paljud tantsud on üles ehitatud nagu pisikesed lavastused, kus oluline osa on laulusõnadest ning esituse käigus koorub kogu loost välja omapoolne nägemus. On öeldud, et tegemist on puhtalt paroodiameistritega, võib-olla tõesti, ei vaidle vastu. Trupi liikmed küll ise tunnevad end tihti pigem klounide rollis, kes püüavad oma kavadega ilmetada erinevaid üritusi ja pakkuda publiku lõbustamiseks huumoriga vürtsitatud tantsukavasid. On ju vana ütlus, et rahvas vajab tsirkust ja leiba, esimest missiooni täidab ka Neeme Nogia.

Palju kordi on Nogat lubatud kopeerima hakata. 2003. aastal

sai esimest korda osa võetud üleriigilisest õpetajate teatrifestivalist Viljandis. Sõnalavastuste kõrval sai publik näha ka 45- minutilist tantsukava Neeme Algkooli esituses, mis mõjus sealses atmosfääris uudse ja omanäolisena. 2006. aastal, juba neljandat aastat järjest osavõtnutena tõdesime, et julgelt poole festivalikavad olid üles ehitatud tantsunumbritele.

Ei tasu üle treenida

Lisaks festivalidele ja konkurssidele on koos esinetud ja üles astunud väga erinevates oludes ja olukordades. Rambipalavikku on põetud nii oma küla kui valla rahvamaja peoõhtutel, kus publikuks on kord igapäevattavad, teinekord kõrged-kauged

5. sünnipäeva peeti 2006. a Jõelähtme rahvamajas

külalised. Turneede nimekirjas on ka kaugemaid Eesti paiku, kus ootasid võhivõõrad peolised ja ennenägematu ruumilahendus. Omaalgatuslikult sõitis trupp 2005. aasta suvel Soome „Kunstide ööle“, mis jättis järjekordse kustumatu mulje trupi kollektiivsesse ajusse.

Kõige parem pidu on ikka see, mida sa ise teed. Seda on Neeme Nogia kogunud oma 5 tegutsemisaastaga nii lugematutes proovides omakeskis kui suurtes esinemislavadel, samas unustamata oma elukreedot: „Ei tasu üle treenida“

NOGIA ON TERAAPIA: Sa võid töö juures söimata saada või jääda bussi pealt maha või on muidu paha tuju, aga õhtul tuled Nogia proovi, vehid trenni teha, lõkerdad naerda ja

jääd elama! (Eesti Ekspress: 14. aprill 2005)

Neeme Nogia koosseisu kuuluvad: Merike Kahu (Neeme Rahvamaja kunstiline juht), Tiina Ojasson- Võsa (Neeme Algkooli klassiõpetaja), Kaie Pall (Jõelähtme Rahvamaja töötaja), Kadri Prants (Neeme Lasteaia ja Algkooli kokk), Hilja Klamas (Neeme Postipunkti juhataja), Epp Lomp (raamatupidaja) Anneli Klamas (hetkel töötav Soomes)

Täpsem info Neeme Nogia kodulehelt: www.neemerahvamaja.ee/neemenogia

Merike Kahu
Neeme Rahvamaja kunstiline juht

Kostivere tantsuelust läbi aegade

Kostivere tantsuelust rääkides saan alustada 1996. aasta sügisest, kui Kostivere põhikoolis alustas tegevust laste rahvatantsijate rühm, mille tantsijad praegu esinevad juba Jõelähtme noorte segarühmana.

Selge see, et tühjale kohale ei sünni midagi ja Kostivere rahvatantsijate järgmised kümme edukat aastat said teoks tänu sellele, et tantsutraditsioonid pole Kostivere koolis kunagi raugenud olnud. Ühesõnaga meil vedas: toetav ja mõistev suhtumine kooli poolt, vallavalitsuse poolt, ning aktiivne huvitatus lastevanemate poolt. See aitas luua hea kasvulava. Samuti lapsed, kes esimesse tantsurühma sattusid, olid entusiastlikud, vaimukad, targad ja töökad. Ja mis väga tahtis – head suhtlejad.

Võtsime kohe suured eesmärgid. Tahtsime pääseda 1997. a. tantsupeole, kuid 5 kuud oli veel liiga lühike aeg selleks, et konkureerida kogenud tegijatega. Tantsupeole me seekord ei pääsenud. Kuid ülevaastusel meid märgati ja kui suvel 1998. aastal valiti rühmi Salo laulu- ja tantsufestivalile, tehti ka meile ettepanek seal esineda. Ja nii 14 meie kooli tantsijat, õpetaja ja kolm lapsevanemat oma kuludega sõitsid Soome. See oli meelde jääv päikeseline, lõbus, aga ka pikkade ja väsitavate proovidega reis, mis pani proovile laste töökuuse ja distsipliini (see sõna kahjuks on viimasel ajal saanud pahamaiguliseks, kuid tegeli-

Jõelähtme laulupäeval

kult ei peegelda ta niivõrd alandlikku sõnakuulelikkust, kui valmidust eesmärgi nimel loobuma kõrvalistest tegevustest ja huvidest).

Kõik järgmised tantsupeoülevaatused tegime ainult hindele väga hea. Seega osalesime kõigil järgmistel vabariiklikel tantsupidudel. Kõige säravamaks kujunes aasta 2003, kui tantsupeole kandideeris kaks Kostivere kooli rühma, kusjuures vanemale rühmale omistati kõrgem ning nooremale I kategooria. Ja kuigi see tantsupidu jäi meelde põhiliselt pideva vihmajärgu, pori ja külmaga, ei murdnud see tugevaid tantsijaid.

Ühiseid meelde jäävaid sündmusi on meie tantsijatel ka teisi. Oleme aastast 1998 võtnud osa kõikidest Vabariiklikest Noorte Tantsijate suvelaagritest, kus nädalaga valmib originaaletendus tantsu, laulu ja näitemänguga.

Nendes laagrites, kuhu koguneb mitusada noort ja last üle Eesti, valitseb tohutu entusiasm, ennastalgav töö, sõbralik õhkkond ja ühtekuuluvustunne. Osaleda sellistes projektides on lastele suur õnn.

Iga suvi suurte laagrite eel viibime mõnes kaunis Eestimaa paigas koos ansambli Lee ja Püüsi põhikooli

tantsijatega väikeses puhke- ja treeninglaagris. Seal on lapsed saanud suurteks sõpradeks. Koos on esinetud ka suurtel lavadel: Pärnu Kontserdimajas ja Salme Kultuurikeskuses.

Ei saa mööda minna ka toetusest, mida algusest peale on meie tegevusele jaganud laste vanemad. Tänu nendele on saanud teoks ka meie tantsuvälised toredad ühisüritused: telklaagrid, paadisõidud Rammu saarele, kanuumatk.

Tänavu suvel ootab meie tantsijaid X Vabariiklik Laste- ja Noorte tantsupidu.

Tahaks loota, et käesoleval ajal, kui

sõna 'kultuur' võtab järjest rohkem meelelahutusliku maigu, kui on jäänud vaid üksikuid lapsevanemaid, kes mäletavad veel, kuidas käidi jala Kostiverest Jõelähtme rahvamaja Elsa Rikandi proovidesse, kui lastevanematel on järjest vähem jaksu ja huvi suunata lapsi püsivale tegevusele ning lastel on järjest rohkem valikuvõimalusi oma vaba aega sisustamiseks, tahaks loota, et siiski jääb kestma arusaam, et EESTI tantsu (nagu ka laulu ja keelt) saab säilitada ja arendada ainult siin ja praegu ja koos.

Svetlana Siltšenko
tantsurühma juhendaja

Rebala – meie ühine väärtus ja järjepidevuse kandja

Nii nagu me oleme taastanud Eesti riigi õigusliku järjepidevuse alusel ja loome riigi sünniaastaks 1918, nii on õige käsitleda ka meie valda kui omavalitsusüksust, mille sünniaastaks on 1891. aasta ja mille seaduslikud õigused on taastatud 1992. aastal. Seega saame tänavu tähistada ühekorraga kahte tähtpäeva – 106 aasta möödumist Jõelähtme valla asutamisest ja 15 aastat valla taastamisest.

Kuid meie piirkonna ajalugu ja järjepidevus algab hoopis varem kui valla ametlik moodustamine 19. sajandi lõpus. Jõelähtme ala on pikaajalise väärika ajaloo ja olnud aastasadu oluline kogu Eesti jaoks. Jägala piirkonna inimtegevuse jäljed ja asustus ulatuvad 5000 aasta taha. Siin oli mereäärne tähtsaim sadam juba enne Tallinna tekkimist. Tänapäevani säilinud muinaskülad, -muinaspõllud ja -mälestised, samuti väärtuslikud aardeleiu, mille sarnaseid Eestis mujal ei ole, on ilmselt märk organiseeritud ja teadlikult korraldatud ning juhitud inimtegevusest meie aladel.

Eesti iseseisvuse ja valla omavalitsusliku staatuse taastamine on andnud meile võimaluse koostöös riigiga senisest aktiivsemalt jätkata oma piirkonna rikkalikku ajaloolise ja kultuuripärandi kogumist, uurimist ja säilitamist ning avalikku tutvustamist meie ainulaadse muinsuskaitseala kaudu.

Läbi mitmete koostööde on vallavolikogu seda suunda järjepidevalt toetanud. 1993. aastal moodustati Rebala Fond, 1994. aastal muuseum, millele hiljem on lisandunud õppeklass, 1998. aastal turismiinfopunkt, käivitatud on matkaradade rajamine ja palju muud. Rebala piirkonna terviklikuks arendamiseks ja paremaks koostööks maaomanikega algatas volikogu 2006. aastal vastava teemaplaneeringu koos keskkonnamõtjude hindamisega mis praegu käib.

Visioonina näen, lisaks juba tegutsevale golfikeskusele on riigi ja vallavolikogu jätkuval toetusel koos maaomanikega võimalik lähemate aastate jooksul kujundada Rebala ja Jägala piirkonnast heakorraldatud, rahvusvahelist tähtsust omav kultuuri, ajaloo- ja tervisespordi suunitlusega puhke- ning aktiivse vaba aja veetmise piirkond, mis meie väärtuslikku elukeskkonda veelgi väärtustab.

Oma valla ajaloo ja kultuuripärandi järjepidevuse hoidmine samaaegselt meie kaasaegse elukeskkonna arendamisega on meie endi, nii volikogu kui ka elanike, ühistes kättes.

Selleks valla aastapäeva puhul jõudu ja edu meile kõigile!

Maido Pajo
Volikogu liige

Juba viiendast aastat..

Kui 1992. aastal valda põhikohaga tööle asusin, oli meid kokku kümne ringis.

Vallavanem Taimi Saarma, vallasekretär, kaks kantselei töötajat, üks sotsiaaltöötaja, kaks raamatupidajat ja kaks maakorraldajat.

Vallal oli kaks autot, Harju Maavalitsuse vana Nissan Sunny (praegu ehitusjärelvalve kasutuses) ja Linnuvabrikust ostetud Škoda, vist viis telefoni, mitte ühtegi paljundusmasinat, arvutit ega mobiili. Paari aasta pärast ostime vana kohvriga mobiili, et saada valda faksiühendus. Hiljem sattus see ajalooline mobiil röövlite kätte. Kõik kirjatööd tehti trükimasinal ja paljundamiseks pandi masinasse mitu paberilehte ning nende vahele kopeeripaber. Tööruumid asusid vaid vanas ajaloolises hobupostijaamas. Ahjuküttega, kuivkäimlaga hoone, kus ruumide ja tööpaikade jaotus oli suhteliselt kaootiline, osa ruume oli hoopis akendeta.

Esimestena lahkusid kõrvalasuvasse endise meiereihoone juurdeehituse maakorraldajad, kui Harju Tootmisvalitsus 1994. aastal kaks ruumi vabastas. Nüüd on neis ruumides sotsiaalosaakond. Teisena tegi vallaarhitekt Indrek Saarepera omale tööruumi sinna kõrvale, kus istusid hiljem tema järeltulijad esiteks Ago Kerge ja Sander Kask, seejärel abivallavanemad Arvo Pärniste, Kaupo Heinma ja nüüd Terje Lillo. Kui 1998. aastal nõndanimetatud papivabrik linna kolis ja oma kontoriruumid tühjendas (rendi lõpetas), siis 11. detsembril kolis maakorraldusosaakond oma praegustesse ruumidesse. Ehitusosaakond kolis vabanenud ruumidesse ja pärast teise korruse remonti koliti ülesse.

Kui 2000 aastaks esimesed töötõendid telliti, siis oli meid kakskümmend inimest, kellest täna on alles kaheksa. Praegu on töötajaid ligi kolmkümmend.

Viieteistkümmend aastat jooksul on olnud Jõelähtmes kolm vallavanemat, neli vallasekretäri, neli abivallavanemat, kolm ehitusosaakonna juhatajat, üks maakorraldusosaakonna juhataja, kaks sotsiaalosaakonna juhatajat ja viis vallaarhitekti.

Kas kaadri vahetus alati ka kasuks tuleb, näitab vaid tulevik. Praegune koostöö on tunduvalt noorenenud.

Edu ja sujuvat koostööd kogu kollektiivile veel mitmeks viieteistkümneks aastaks!

Ülo Laanemets
maa- ja planeeringuosakonna juhataja